

Inleiding

Het rekenkameronderzoek naar Verslavingszorg. Gebaseerd op een onderzoek in opdracht van de rekenkamer uitgevoerd door Regioplan. Dit rekenkamerrapport heb ik met meer dan normale interesse gelezen. Het was mijn bedoeling om in te gaan spreken. Om dit echter op een juiste wijze te doen heb ik gepoogd een betrokken wethouder te benaderen.

Ondanks toezegging is deze echter nog niet in de gelegenheid geweest mij daadwerkelijk te bellen. Vandaar mijn besluit om deze brief te schrijven. Al schrijvend kwam ik ook tot de conclusie dat dit wellicht ook beter is op deze wijze.

Je kunt immers meer kwijt dan in een beperkte spreektijd waarbij de kans groot is dat niet alles duidelijk en op de wijze overkomt zoals bedoeld. Nu kunnen er gericht vragen worden gesteld.

Een kleine introductie nog

De afgelopen raadsperiode, een periode waar ik actief deel van uit mocht maken ben ik lid geweest van de rekenkamer. Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' heeft met ingang van deze nieuwe raadsperiode tot consequentie voor gemeenten, de afschaffing van de lokale rekenkamer functie. En daarmee wel de verplichting voor iedere gemeente om een wettelijke lokale rekenkamer in te stellen.

Als gevolg van dit wetsvoorstel krijgen gemeenten wettelijke een rekenkamer. Maar ook mogen raadsleden geen lid meer zijn van de lokale rekenkamer. De rekenkamer was voor mij zeer leerzaam. Persoonlijk vind ik de aanpassing dan ook een gemis.

Als Enschede hadden we reeds een rekenkamer. Maar de samenstelling is al wel volgens het nog niet bekrachtigde wetsvoorstel. Op basis van het wetsvoorstel zou 2023 sowieso nog als overgangsjaar gelden. De verwachting is nu dat per 1 januari 2024 alle gemeenten een wettelijke lokale rekenkamer moeten hebben.

We zijn dus voortvarend te werk gegaan in Enschede. En het voortvarende heeft geleid tot dit rapport met conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer nieuwe stijl. Een duidelijk en helder geschreven rapport met conclusies en aanbevelingen.

Er wordt aangegeven dat onderzoekers van Regioplan hun onderzoeksrapport op korte termijn presenteren. Er is dan tevens gelegenheid om daarover vragen te stellen. Voor mij dus aanleiding om nu deze brief te sturen.

Wat ik tijdens mijn raadsperiode wat intensiever heb gedaan zijn - zoals ik het noem - speciale projecten. Een daarvan was beveiliging. En dan de brede aspecten van veiligheid en ondermijning. Aanleiding was mede de toenemende overlast door drugs-(dealers), drank en seksuele intimidatie in de binnenstad, rond station(s), onze wijken en dorpen.

Verslaving

Verslaving wordt ook wel eens een leerproces van het lichaam genoemd. We moeten ons ook realiseren dat, wat je er persoonlijk ook van vindt, verslaving is iets dat BESTAAT. Het volgt bepaalde wetten (gewenning wordt verankerd in het lichaam), onafhankelijk van zaken als karakter, capaciteiten en onderliggende problematiek.

Tijdens de behandeling van verslaving is er veel aandacht voor terugvalpreventie. Daar wordt geleerd hoe terugval kan worden voorkomen. Maar je bedenkt ook wat je gaat doen als je wel een keer terugvalt. Een belangrijk onderdeel van terugvalpreventie is weten wat jouw risicosituaties zijn. Dit zijn situaties waarin het moeilijk is om niet te drinken, te gokken of te gebruiken.

Terugvalpreventie

Zoals in het rapport wordt aangegeven hebben Gemeenten de taak en verantwoordelijkheid om, vanuit integraal beleid, in te zetten op zorg en ondersteuning voor kwetsbare inwoners en preventieactiviteiten. Dit door onder andere verslavingsproblematiek tegen te gaan. Voor gemeenten is er over het algemeen veel vrijheid om het verslavingsbeleid in te richten, vooral bij het preventiebeleid. Voor wat betreft medische heroïnebehandeling is het verstrekken van heroïne in combinatie met methadon en psychosociale begeleiding. Bij Tactus wordt deze medische heroïnebehandeling gedaan.

Dat hier veel geld naartoe gaat is dan ook evident. Echter los van geld, je gunt toch niemand om zijn leven te laten beheersen door verslaving. Het zetten van de stap om een nieuw leven te beginnen is voor veel mensen een hele zware en moedige.

Het is juist daarom dat, naast terugvalpreventie binnen de reguliere verslavingszorg, er ook aandacht en zorg is voor terugvalpreventie buiten de verslavingszorg.

Preventie buiten verslavingszorg

Groepsdruk, eenzaamheid, niet willen voelen, vluchten, onbewust zijn van verslavende werking. Het zijn onderliggende factoren die tot verslaving kunnen leiden. Is het te voorkomen dat kinderen en jongeren hiermee in aanraking komen? Nee, dagelijks wordt een mens geconfronteerd met vele verleidingen.

Er dan ook geheel terecht veel aandacht voor de verleidingen die kunnen leiden tot verslaving. Mensen weerbaarder maken voor de verleidingen.

Begeleid-/beschermd wonen

Doel is om jongvolwassenen met een psychiatrische of licht verstandelijk gehandicapten (LVG) problematiek begeleiding op maat bieden. Deze is gericht op het vergroten van zelfredzaamheid in een veilige en stabiele leefomgeving.

De kosten van de woning betaal je zelf en de begeleiding wordt vergoed vanuit de WMO of WLZ. De kosten WMO worden door de gemeente vergoed. De gemeente krijgt daar geld voor van de landelijke overheid. De WLZ wordt door de zorgverzekeraar vergoed.

Alle bijkomende kosten echter niet. Want wat te denken aan vergoedingen via subsidies (GGD Twente, GGZ Mediant, Tactus verslavingszorg, de wijkteams en de indirecte kosten via de woningbouwverenigingen en extra politie inzet). Maar tevens de begeleid-/beschermd wonen vormen van bijvoorbeeld Avelijn, Leger des Heils, de Zorgbureaus en overige instellingen.

Gevolg van begeleid-/beschermd wonen is namelijk tevens meer;

- burenruzies
- drugsoverlast
- geluidshinder
- verward gedrag
- vernieling
- kwetsbare personen worden eenvoudiger slachtoffer criminelen
- verloedering leefomgeving
- woonhuizen met waardevermindering

Wijk- en buurtgerichte aanpak

Volgens het rekenkamerrapport is het gemeentelijk beleid nauwelijks gedragen door feiten en getallen. Daarbij is weinig aandacht voor verslavingszorg terwijl er veel geld in omgaat voor een beperkte groep inwoners van onze stad. Terwijl de gemeente wel verantwoordelijk is voor het bieden van (preventieve) zorg en ondersteuning van verslaafden en het inzetten van preventieve maatregelen.

Wat mij, op basis van eigen onderzoek, nog veel meer verbaasd is dat er geen aandacht is voor wijk- en buurtgerichte aanpak waar deze kwetsbare mensen wonen. Nog steeds voer ik daarover veel gesprekken binnen en buiten onze gemeente. De informatie verkregen uit deze gesprekken in de raadsperiode is voor een deel verwerkt in het [na-corona visiedocument voor de binnenstad](#).

Juist een wijk- en buurtgerichte aanpak is van groot belang voor deze kwetsbare inwoners. Eigen waarnemingen en kennis nemen van beschikbare rapportages geven voor wat betreft de veiligheid een ander beeld dan wordt gecommuniceerd via de officiële kanalen. Ook in de bekende gebieden is er nog altijd veel overlast, deal en dealgedrag, agressie onder de doelgroepen naar bewoners, ondernemers en winkelend publiek. Dan laat ik in deze de nieuwe en komende probleemgebieden bewust buiten beschouwing.

Dat onze kwetsbare inwoners in onze gemeente ook niet beter worden beschermd tegen deal agressie en dealer prikkels vind ik verbazingwekkend. En dat terwijl in terugvalpreventieplannen de deelnemers leren andere keuzes te maken, met als doel problematisch gebruik/delictgedrag te voorkomen.

In verschillende steden is er inmiddels veel kennis en ervaring opgedaan met de wijk- en buurtgerichte aanpak uitgevoerd door particuliere beveiligingsbedrijven. Maar het gaat verder dan alleen de deal overlast en daarmee de veiligheid op straat en de leefbaarheid in de buurt te vergroten.

De straatcoaches van beveiligingsbedrijven werken zeven dagen per week op straat, zijn herkenbaar aan hun kleding. De straatcoaches spreken individuele jongeren, jongvolwassenen, volwassenen en groepen op een respectvolle en toegankelijke manier aan. Spontaan voor een open gesprek maar ook op hun gedrag. Het kan bijdragen aan de opbouw van een gezond zakelijke relatie.

De straatcoaches mogen geen boetes uitdelen, maar hebben veel overtuigingskracht. Ze stralen respect, integriteit en gezag uit, ze zijn een voorbeeld zonder op te vallen. Het gat tussen jongerenwerk en de politie invullen. Nauw samenwerken met stadsdelen en organisaties in de stadsdelen. Met snelheid, daadkracht en flexibiliteit inspelen op situaties. Om een goed Twents woord te gebruiken streetwise en pro-actief je pappenheimers kennen.

Vanuit de betrouwbaarheid met inachtneming van je rol, bekend zijn met de problemen die spelen, er bovenop zitten. Vanuit de dagelijkse praktijk, coachend, de grenzen duidelijk stellen, streng waar nodig, maar rechtvaardig dag in dag uit, week na week. De straatcoaches hebben mensenkennis en de nodige ervaring wanneer het gaat om situaties aan te voelen en daarop in te spelen.

Een duidelijk gebiedsgerichte aanpak in de openbare ruimte. Samenwerken met de verschillende stakeholders zoals coöperaties en winkeliersverenigingen.

Geluidsoverlast, op straat drugs gebruiken, groepen en individuen die rondhangen in portieken en die rotzooi achterlaten. Iedereen heeft wel eens te maken gehad met overlast. Dit soort overlast zorgt ervoor dat mensen zich onveilig voelen in hun eigen wijk en kan ertoe leiden dat een wijk of buurt verloederd.

Want, we willen toch een vriendelijke gastvrije stad zijn? Een stad met een dynamisch en divers uitgaansleven dat goed in balans is met wonen, werken en leven in de stad. Voor inclusief beleid en een stad waar iedereen kan en mag meedoen in de samenleving en respectvol met elkaar wordt omgegaan.

Ruimte en vrijheid bieden aan (horeca)ondernemers. Daarnaast uitgaansgeweld verminderen en de schadelijke gevolgen van alcohol- en drugsgebruik bij uitgaan beperken. Horecaondernemers, bewoners, Politie, Openbaar Ministerie en de gemeente moeten nog beter samenwerken.

Deze aanpak kent twee belangrijke pijlers: aanwezigheid op straat en kunnen bezoeken van gezinnen waar nodig. En dat kan ook zijn als iemand er even niet is. Pro-actief en een ieder hoort erbij. Deze totaalaanpak zorgt ervoor dat het net rond de overlast gevenden zich sluit waardoor terugval wordt verminderd en overlast tot het verleden behoort.

De brief heb ik geschreven met de beste intenties. Wel op basis van maximaal beschikbare kennis en ervaring. Voor aanvullende vragen of anderzijds sta ik dan ook open.

Met vriendelijke groet

Erwin Versteeg